

Prostor svobody, bezpečnosti a
práva (spravedlnosti)

Od počátku k Amsterdamu

- stagnace společného trhu v 80. letech
- okamžité „řešení“: Schengen I
- počátek 90. let: Schengen II – nedostatečné pravomoci EHS
- Schengen II – koncepční řešení mimo právo ES a EU

Amsterodamská smlouva

- zahrnutí „schengenského práva“ do I. a III. pilíře
 - justiční spolupráce v civilních věcech, víza, azyl: I. p.
 - justiční spolupráce v trestních věcech, policie: III. p.
- = nové prameny úpravy
- Prostor svobody, bezpečnosti a práva
- SVOBODA
- BEZPEČNOST
- PRÁVO (SPRAVEDLNOST)

Současná právní úprava: SFEU, hlava V (čl. 67 až 87)

- Cíle Unie: čl. 67
 - zajišťuje uvnitř pohyb osob bez kontrol a rozvoj společné politiky azylu, přistěhovalectví a ostrahy vnějších hranic (**SVOBODA**)
 - usiluje o zajištění vysoké úrovně bezpečnosti v oblasti policejní ochrany a trestního práva (**BEZPEČNOST**)
 - usnadňuje přístup ke spravedlnosti (uznávání rozhodnutí v civilních věcech) (+ ...) (**PRÁVO**)

SVOBODA

- nový režim vnitřních hranic – bez kontrol
 - týká se i cizinců
 - mimořádně a dočasně lze kontroly obnovit
- důkladné kontroly na vnějších hranicích
 - kontroly dvojího stupně na hraničních přechodech
 - ostraha hranic, problémy s mořskou hranicí
 - FRONTEX
- režim cizinců ze 3. států (víza, azyl, uprchlíci)
 - jednotný azylový status
 - společná vízová politika
 - společná přistěhovalecká politika (řízení migračních toků, modrá karta)
 - uprchlíci: Ženevská úmluva (1951) a Protokol (1967)

Nařízení č. 562/2006

Kodex Společenství o pravidlech
upravujících přeshraniční pohyb
osob

(Schengenský hraniční kodex)

Zásady

- **neprovádění opatření na ochranu hranic ve vztahu k osobám překračujícím vnitřní hranice** mezi členskými státy Evropské unie
- pravidla, kterými se řídí **opatření na ochranu hranic ve vztahu k osobám překračujícím vnější hranice** členských států Evropské unie.

VNITŘNÍ HRANICE

- **Zrušení ochrany vnitřních hranic**
- Článek 20
- Překračování vnitřních hranic: Vnitřní hranice lze překročit ***v jakémkoliv místě, aniž*** by se prováděla hraniční ***kontrola osob*** bez ohledu na jejich ***státní příslušnost***.

- Článek 21
- Kontroly na území (tj. ne na hranicích)
- Zrušení ochrany vnitřních hranic se nedotýká:
 - výkonu policejních pravomocí příslušnými orgány členských států podle jejich vnitrostátních právních předpisů, **pokud výkon těchto pravomocí nemá účinek rovnocenný hraničním kontrolám;** to se vztahuje i na pohraniční oblasti, např.:
 - opatření vycházejí z všeobecných policejních informací a zkušeností týkajících se možných hrozeb pro veřejnou bezpečnost a mají především za cíl **bojovat proti přeshraniční trestné činnosti,**
 - **provádějí se na základě namátkových kontrol**

Dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic

- Článek 23 - 1. **Závažná hrozba pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost**: lze výjimečně znovu zavést ochranu vnitřních hranic
 - po omezenou dobu nepřesahující 30 dní nebo
 - po předvídatelnou dobu trvání závažné hrozby, pokud tato doba přesahuje 30 dní.
- Proporcionalita: respektovat míru, která je nezbytně nutná jako reakce na tuto závažnou hrozbu.
- 2. Jestliže závažná hrozba pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost trvá déle, lze **ochranu hranic prodlužovat vždy nejvýše o 30 dní**.

A) Postup v případě předvídatelných událostí

- Článek 24
- Jestliže členský stát plánuje znovuzavedení ochrany vnitřních hranic v souladu s čl. 23 odst. 1 (hrozba ...), oznámí to co nejdříve ostatním členským státům a Komisi, a jakmile je bude mít k dispozici, poskytne následující informace:

B) Postupy v případech, které vyžadují naléhavá opatření

- Článek 25 - Jestliže je z hlediska veřejného pořádku nebo vnitřní bezpečnosti v členském státě nezbytné přijmout naléhavá opatření, může dotyčný členský stát **výjimečně a okamžitě znovu zavést ochranu vnitřních hranic.**

Vnější hranice

- Schengenský prostor: EU + NO, IS, CH
- mimo GB, IE, CY, BG, RO, HR
- **Schengenský hraniční kodex** [nařízení č. 562/2006]
 - odstranit nerovnoměrnou ochranu hranic a vzájemnou nedůvěru
 - definice společných pravidel týkajících se základních podmínek pro překračování vnějších hranic a pro provádění hraničních kontrol

VNĚJŠÍ HRANICE

- Článek 4 - **Překračování vnějších hranic**
- Vnější hranice lze překračovat **pouze na hraničních přechodech** a během stanovené provozní doby.
- Výjimky z povinnosti překračovat vnější hranice pouze na hraničních přechodech lze povolit: jednotlivcům nebo skupinám osob v případě nepředvídaného stavu nouze.
- Členské státy zavedou vnitrostátním právem sankce za nepovolené překročení vnějších hranic v místech mimo hraniční přechody - účinné, přiměřené a odrazující.

Podmínky vstupu pro státní příslušníky třetích zemí

- Článek 5 – 1. Podmínky pro pobyty, jejichž délka nepřekročí za období šesti měsíců dobu delší než tři měsíce:
 - mají platný cestovní doklad,
 - mají platné vízum, pokud je požadováno (nařízení č. 539/2001),
 - zdůvodní účel a podmínky předpokládaného pobytu a mají zajištěny dostatečné prostředky pro obživu jak na dobu předpokládaného pobytu, tak na návrat do své země původu,
 - nejsou osobami vedenými v SIS, jimž má být odepřen vstup,
 - nejsou považováni za hrozbu pro veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost, veřejné zdraví nebo mezinárodní vztahy kteréhokoliv z členských států.

Ochrana vnějších hranic a odepření vstupu

Provádění hraničních kontrol

- Článek 6 - Ctít lidskou důstojnost. Opatření přiměřená cílům, které sledují.
- **Při provádění hraničních kontrol nesmí příslušníci pohraniční stráže nikoho diskriminovat** na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.
- Článek 7 - Hraniční kontroly osob - provádějí příslušníci pohraniční stráže.
- **A) MINIMÁLNÍ KONTROLA - VŠICHNI**
- **Všechny osoby podléhají minimální kontrole**, jejímž účelem je **zjištění totožnosti na základě předložení cestovních dokladů**.
- = rychlé a jednoduché ověření
 - platnosti dokladu, který jeho oprávněného držitele opravňuje překročit hranici, a
 - výskytu známek pozměnění nebo padělání, v případě potřeby s použitím technických prostředků a nahlédnutím do příslušných databází.
- Minimální kontrola je pravidlem pro osoby požívající právo Unie na volný pohyb (občany EU).
- **Lze nahlížet do vnitrostátních i evropských databází, zda že daná osoba nepředstavuje skutečnou, aktuální a dostatečně vážnou hrozbu pro vnitřní bezpečnost, veřejný pořádek, mezinárodní vztahy členských států nebo hrozbu pro veřejné zdraví.**

B) DŮKLADNÁ KONTROLA - CIZINCI

- Při vstupu a výstupu jsou státní příslušníci třetích zemí podrobeni **důkladné kontrole**
- Důkladné kontroly při vstupu sestávají z ověření podmínek vstupu vymezených v čl. 5 odst. 1 a případně dokladů povolujících pobyt a výkon pracovní činnosti. To zahrnuje podrobné přezkoumání např. následujících aspektů:
 - důkladnou prohlídku cestovního dokladu, zda nenesou známky pozměňování nebo padělání,
 - kontrolu vstupních a výstupních razítek v cestovním dokladu dotyčného státního příslušníka třetí země (kontrola dat),
 - ověření místa odjezdu a cíle dotyčného státního příslušníka třetí země a účelu jeho zamýšleného pobytu atd.

Zmírnění hraničních kontrol

- Článek 8
- Hraniční kontroly na vnějších hranicích mohou být v důsledku mimořádných a nepředvídaných okolností zmírněny. Za takové mimořádné a nepředvídané okolnosti se považuje situace, kdy nepředvídatelné události vedou k takové intenzitě provozu, že i přes vyčerpání veškerých personálních, prostorových a organizačních zdrojů vzniká na hraničním přechodu nadměrně dlouhá čekací doba (= stále se jedná o provoz přes hraniční přechody, ne mimo ně).

Ostraha hranic

- Článek 12
- zabránit nedovolenému překračování hranic,
- čelit přeshraniční trestné činnosti a
- přijímat opatření proti osobám, které překročily hranice nezákonně (jaká - ?).

- K výkonu ostrahy hranic používá **pohraniční stráž** stálých nebo mobilních jednotek.
- **Tato ostraha se provádí takovým způsobem, aby se osobám zamezilo obcházet kontroly na hraničních přechodech a aby byly od takového obcházení odrazeny.**
- Ostrahu lze také provádět technickými prostředky, včetně prostředků elektronických.

Odepření vstupu

- Článek 13
- 1. Vstup na území členských států se odepře státnímu příslušníkovi třetí země, **který nesplňuje všechny podmínky vstupu.**
 - Tím není dotčeno uplatnění zvláštních ustanovení týkajících se práva na **azyl** a mezinárodní ochrany.
- 2. **Vstup lze odepřít pouze na základě zdůvodněného rozhodnutí, které uvádí přesné důvody odepření.**

Personál a prostředky pro ochranu hranic

- Článek 14 - Členské státy poskytnou pro ochranu vnějších hranic podle článků 6 až 13 odpovídající personál a prostředky v dostatečném množství, aby byla zajištěna účinná, vysoká a jednotná úroveň ochrany jejich vnějších hranic.
- Článek 15 - Provádění ochrany hranic
- Ochranu hranic vykonává pohraniční stráž **v souladu s tímto nařízením a v souladu s vnitrostátními právními předpisy.**

FRONTEX

- **Operativní spolupráci mezi členskými státy v oblasti řízení vnějších hranic koordinuje Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států (dále jen „agentura“) zřízená nařízením (ES) č. 2007/2004 (FRONTEX).**

FRONTEX – vnější hranice

- **Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích EU** (nař. 2007/2004)
- původní návrh: Evropská hraniční stráž (policie) – neprošel
- kompromisní řešení - vysoká závislost na členských státech
- odpovědnost za ochranu hranic zůstává na členských státech, přesto krok od mezivládní logiky ochrany hranic směrem k logice unijní

FRONTEX – vnější hranice

- schází výkonné pravomoci, nicméně vysoký rozpočet – operativní činnost na mořské hranici
- **primární zodpovědnost za ochranu vnějších hranic zůstává stále jednoznačně na straně členských států**
- FRONTEX: převážně koordinační charakter s vysokou mírou závislosti na členských státech
- **není to mocenský útvar EU**

Vízový kodex EU

- Nař. 810/2009 – jednotný právní dokument pro krátkodobá „schengenská“ víza
 - tj. do 90 dnů
 - víza nad 90 dnů: kompetence členských států
 - stanoví podmínky a postupy pro udělení víz (rozhodnutí do 15 dnů, lze žádat o přezkum)
- Seznam třetích zemí s vízovou povinností: nař. 539/2001
- Jednotný formát víza: nař. 1683/95

A Z Y L - S F E U čl. 78

- 1. Unie vyvíjí **společnou politiku týkající se azylu, doplňkové ochrany a dočasné ochrany** s cílem poskytnout každému státnímu příslušníkovi třetí země, který potřebuje mezinárodní ochranu, přiměřený status a zajistit dodržování zásady nenavracení.
- Tato politika musí být v souladu s Ženevskou úmluvou o právním postavení uprchlíků (1951), Protokolem ... (1967) a ostatními příslušnými smlouvami.
- 2. Řádným legislativním postupem se přijímají opatření týkající se společného evropského azylového systému, který obsahuje:
 - a) **jednotný azylový status** pro státní příslušníky třetích zemí platný v celé Unii;
 - b) jednotný status **doplňkové ochrany** pro státní příslušníky třetích zemí, kteří, aniž by získali evropský azyl, potřebují mezinárodní ochranu;
 - c) **společný režim dočasné ochrany** vysídlených osob **v případě hromadného přílivu**;
 - d) společný postup pro udělování a odnímání jednotného azylového statusu ...;
 - e) **určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti o azyl ...**;
 - f) **normy týkající se podmínek pro přijímání žadatelů o azyl ...**;
 - g) partnerství a spolupráci se třetími zeměmi pro zvládání přílivů osob žádajících o azyl ...

Kvóty

- Čl. 78 odst. 3.
- Ocitnou-li se jeden nebo více členských států ve stavu nouze v důsledku náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí, může **Rada na návrh Komise** přijmout ve prospěch dotyčných členských států **dočasná opatření**. Rada rozhoduje po konzultaci s Evropským parlamentem.

Přistěhovalectví - S F E U

- Článek 79
- Unie vyvíjí *společnou přistěhovaleckou politiku*, ...
- Opatření přijímaná řádným legislativním postupem se týkají:
 - a) podmínky vstupu a pobytu a pravidla, podle nichž členské státy udělují **dlouhodobá víza a vydávají dlouhodobá povolení k pobytu**, včetně těch, která jsou udělována a vydávána za účelem slučování rodin;
 - b) **vymezení práv státních příslušníků třetích zemí** oprávněně pobývajících v členském státě, včetně podmínek upravujících svobodu pohybovat se a pobývat v ostatních členských státech;
 - c) **nedovolené přistěhovalectví a nedovolený pobyt včetně vyhoštění a vracení osob s neoprávněným pobytem**;
 - d) **boj proti obchodu s lidmi**, především se ženami a dětmi.
- **Není dotčeno právo členských států stanovit objem vstupů státních příslušníků třetích zemí** přicházejících ze třetích zemí na jejich území s cílem hledat tam práci jako zaměstnanci nebo osoby samostatně výdělečně činné.
- Článek 80
- Politiky Unie podle této kapitoly a jejich provádění se řídí zásadou **solidarity a spravedlivého rozdělení odpovědnosti mezi členskými státy, a to i na finanční úrovni**.

